

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

30. јун 2015.

Београд

**ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Изборно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на седници одржаној 27. априла 2015, образовало је Комисију за писање реферата за избор једног ванредног или редовног професора за Грађанскоправну ужу научну област – предмети Грађанско право – општи део и Стварно право и Облигационо право, у саставу: проф.др. Миодраг Орлић, редовни професор Правног факултета у Београду у пензији; проф. др Мирко Васиљевић, редовни професор Правног факултета у Београду; проф. др Душан Николић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду; проф. др Мирослав Лазић, редовни професор Правног факултета у Нишу; проф. др Слободан Марковић, редовни професор Правног факултета у Београду. Конкурс је објављен у *Службеном гласнику Републике Србије* бр. 44 од 20. маја 2015. и у огласним новинама Националне службе за запошљавање *Послови* бр. 624 од 03. јуна 2015, као и на интернет страницама Правног факултета и Универзитета у Београду.

Пошто смо разматрили приспелу пријаву на конкурс и прилоге које кандидат доставио, слободни смо да Изборном већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс за избор једног ванредног или редовног професора за ужу научну област Грађанско право – општи део и Стварно право и Облигационо право, пријавио се као једини кандидат др Драгор Хибер, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Београду.

I Подаци о кандидату

Др Драгор Хибер је рођен 1952. године у Београду. Основну школу и гимназију завршио је у Београду. На Правни факултет у Београду уписао сешколске 1971/72, а дипломирао 1975, с просечном оценом 9,96, као најбољи студент у генерацији. Као

студент, награђен је и првом наградом Београдског универзитета за научни рад на тему „Сусвојина“.

На последипломске студије, грађанско-правни смер, на Правном факултету Универзитета у Београду уписао се школске 1975/76 године. С оценом 10 положио је испит из Методологије правних и друштвених наука, с одликом усмени магистарски испит, а 5. јануара 1983. године с одликом је одбранио магистарски рад на тему „Престанак станарског права“. Рад је награђен првом наградом Привредне коморе као најбољи у тој години. Докторску дисертацију на тему „Битна заблуда при закључењу уговора“ одбранио је новембра 1991.

Последипломске студије Упоредног права похађао је и положио све предвиђене испите на Међународном факултету за упоредно право у Стразбуру 1983. године.

Боравио је на студијском боравку у Паризу, *Univerzitet Paris I (Pantehone – Sorbonne)* школске 1986/1987 године..

Као истраживач и консултант у трећинском радном односу радио је у Економском институту у Београду (1992–1996). Радио је и као консултант за интернационалну компанију Deloitte & Touche (1998–1999).

Обављао је дужност генералног секретара Савеза удружења правника Југославије (1982–1987), Био је и члан и секретар редакције часописа *Анали правног факултета* у Београду.

Именован је за члана Стручног савета министарства телекомуникација СР Југославије 2000. године, а затим за председника Радне групе која је израдила нацрт Закона о телекомуникацијама. Од 2005. године био је члан Стручног савета РАТЕЛ-а, а 2015. изабран је за председника Стручног савета Јавнобележничке коморе Србије. Члан је председништва Удружења за арбитражно право Србије.

Као арбитар налази се на листи више страних институционалних арбитража и арбитража у Србији. Судио је као председник већа или арбитар у више десетина предмета у земљи и иностранству. Члан је *The International Court of Arbitration International Chamber of Commerce* (Арбитражног суда Међународне трговинске коморе) .

Као председник или члан радне групе радио је на припреми нацрта већег броја закона, између осталог Закона о телекомуникацијама, Закона о извршном поступку, Закона о јавном бележничтву, Закона о праву својине и другим стварним правима. Члан је Комисије за израду Грађанског законика Србије.

II Избори у звања

Од 1976. до 1981. кандидат др Драгор Хибер био је запослен на Правном Факултету у Новом Саду, где је изабран за асистента приправника при Катедри за грађанско право, за потребе извођења наставе на предмету Општи део грађанског права и стварно право, а учествовао је у извођењу наставе на предметима Облигационо право, Римско право и Грађанско процесно право.

На Правном факултету Универзитета у Београду изабран је у звање асистента приправника 1981. године, асистента 1986, а доцента 1992. године. У звање ванредног професора изабран је 1998. године.

Након отказа 1998. године, у познатим дешавањима на Универзитету у Београду, ван сталног радног односа радио је као правни консултант, највише као правник у области телекомуникација.

Од октобра 2000. године поново је професор на Правном факултету у Београду. Реизабран је у звање ванредног професора 2005. и 2010. године.

III Педагошко – наставна активност

Наставу, предавања и испите на основним, последипломским, мастер и докторским студијама, као и на више специјалистичких курсева, држао је на предметима: Увод у грађанско право, Стварно право и Облигационо право (до реформе програма на Правном факултету у Београду), односно Грађанскоправо – општи део и Стварно право и Облигационо право (после реформе), као и на неколико посебних предмета на мастер и докторским студијама. Вреднујући његов педагошки рад студенти су га, у претходном изборном периоду високо оцењивали (збирним оценама 4.61, 4.63, 4.74).

Био је ментор и члан комисије за одбрану више докторских дисертација магистарских радова на Правном факултету Универзитета у Београду и Подгорици (Црна Гора), а његови млађи сарадници на факултету, којима је био ментор, постигли су запажене резултате.

IV Научни рад

Од почетка своје научно-наставне каријере др Драгор Хибер је објавио већи број монографских и других радова, претежно анализирајући, хронолошки, питања закупа и станарског права, али и (других) уговора с трајним извршењем, заблуде и закључења уговора, ограничења права својине и (де)национализације и приватизације, правног режима грађевинског земљишта, арбитраже. Бавио се и неким питањима правне политике, на пример правосудне, антимонополске. У протеклом реизборном периоду у центру његове пажње била су питања личноправног обезбеђења и учвршћења потраживања.

У наставку овог извештаја наводимо списак научних и стручних радова које је др Драгор Хибер објавио до реизбора у звање ванредног професора 2010. године оних оцењених у том реизбору, и након тога, у периоду 2010–2015).

А. Раније објављени радови (до 2005. године)

1. *Сусвојина*, Београд, 1974, дакт., стр. 28 (рад награђен 1.наградом на конкурс Универзитета у Београду).

2. *Материјал за припремање вежби из облигационог права (практикум)*, св. I, Нови Сад 1977. Стр. 93, св. II, 1980, стр. 81 (коауторски са мр Ј. Салмом и Р. Кечом).
3. *Престанак станарског права на стану у својини грађана*, сем. рад, Београд, 1979, стр. 31, дакт.
4. „Друштвено и економски целисходно коришћење станова и стамбених зграда у друштвеној својини“, Нови Сад, 1981, стр. 179-218, Извештај пројекта Института правних наука *Друштвено и економски целисходно коришћење средстава у друштвеној својини и његова заштита*.
5. *Престанак станарског права*, маг. рад, Београд, 1982, стр. V+528+20, дакт.
6. *Судска пракса о облигационим односима организација удруженог рада*, Београд, 1982, Уводни текст (око 3 а.т.) и коауторски Збирка одлука.
7. „Утицај плодуживања и службености становања на станарско право“, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 5/1983, стр. 950-956.
8. „Уговор о „замени стана“ и начело слободе уговарања“, *Правни живот*, бр. 12/1985, стр. 1209-1228.
9. „Две године примене Закона о обештећењу жртава саобраћајних несрећа у Француској (Loi Badinter)“, *Правни живот*, бр. 1/1988, стр. 159-168.
10. „Заблуда о праву према Закону о облигационим односима и његовој примени“, *Правни живот*, бр. 10.12/1988, стр. 1621-1632.
11. *Приручник за полагање правосудног испита*, у редакцији проф. др О. Станковића и проф. др Љ. Лазаревића, делови : Друштвена својина, Станарско право, Заложно право и Земљишни регистри, Београд, 1988. г.
12. „Le contrat aujourd'hui, Comparaisons franco-anglaises, sous la direction de Denis Tallon et Donald Harris“ (приказ), *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 1/1989, стр. 115-121.
13. *Појам битне заблуде при закључивању уговора*, Београд, 1991, докторска дисертација, стр. 535+115+16.
14. „Трансформација станарског права (правни аспект)“, Стална конференција градова и општина Југославије, Зборник реферата, Београд, 1990, стр. 16.
15. „Реформа стамбеног система (правни аспект)“, студија за потребе Савезног извршног већа, Београд, 1990-1991, стр. 60+16.
16. „Права на непокретностима“, у *Студија о условима пословања слободне зоне Београд*, Правни факултет, Београд, 1991, стр. 117-140.
17. „Закуп стана“, у *Својински односи у правном поретку*, Библиотека Правни живот, Београд, 1991, стр. 175-184.

18. „О појму отказа уговора са трајним извршењем“, *Правни живот*, стр. 3-4/1995, стр. 51-73.
19. „Приватизација: моћ државе и улога права“, *Социологија*, бр. 1/1993, стр. 39-52;
20. „Дејство промене суверенитета на облигационе уговоре“, у књизи: *Престанак СФРЈ-правне последице*, уредници: В. Ракић-Водинелић и Г. Кнежевић, Београд 1995, стр. 117-130;
21. „Злоупотреба процесних овлашћења у поступцима у вези приватизације“, у зборнику *Злоупотреба права*, Ниш, 1996, стр. 321-331;
22. „За нов модел режима коришћења грађевинског земљишта – етатизација или приватизација и денационализација грађевинског земљишта“, *Правни живот*, бр. 7-8/1995, стр. 177-189;
23. „Приватизација и денационализација (градског) грађевинског земљишта“, у пројекту *Програм власничке трансформације у СРЈ*, уредник Љ. Маџар, Београд, 1994, (са Б. Мијатовићем), стр. 1-20;
24. „Заштита права својине“, у књизи: *Тржишне институције и улога државе у привреди у транзицији*, редактор Д. Цвјетичанин, Економски институт, Београд, 1993, стр. 5-17;
25. „Заштита уговора“ (у оквиру публикације наведене под бројем 25), стр. 17-29;
26. „Закуп стана по Закону о становању“, *Привредно правни приручник*, бр. 9-10/1992, стр. 20-34;
27. „Станарско право као предмет пореза на имовину“, *Економика предузећа*, бр. 1-2/1992, стр. 95-103;
28. „Порески третман накнаде штете и репарација из осигурања у светлу начела интегралне накнаде“, *Правни живот*, бр. 9-10/1992, стр. 1371-1382 (заједно са Д. Поповићем);
29. „Ортачко друштво“, *Привреда и право*, 3-6/1995, стр. 214-223;
30. „Јавно информисање и својина“, *Правни живот*, бр. 10/1995, стр. 65-79;
31. „Право на мирно уживање имовине, облици његовог угрожавања и могућност поновног успостављања у југословенском праву“, у књизи: *Право људских права-нове теме*, Београд, 1995, стр. 203-229;
32. *Својина у транзицији, Реприватизација и повратак начелу неповредивости права својине*, монографија, Центар за публикације Правног факултета у Београду, Београд, 1998, стр. 192.

33. „Основи грађанског права“ у књизи: *Специјалистичке последипломске студије за кадрове Републичке управе јавних прихода*, књига III, уредник Др Д. Хибер, Београд, 1994, стр. 80-146 (2. изд. 1994, 3. Изд. 1995);
34. „Произвођачка одговорност по директиви Савеза ЕЕЗ о одговорности произвођача робе са недостатком“, *Привреда и право*, бр. 5-8/1996, стр. 674-680;
35. „Концепт и правни модел денационализације“, *Правни живот*, бр. 9-10/1994, стр. 817-833;
36. „Поступци извршења на имовини друштвеног правног лица и морални хазард“, у књизи *Својина и слободе – аспект транзиције*, са Др А. Јовановић, уредник В. Вукотић, Београд, 1996, стр. 202-209;
37. „Реституција – разлози денационализације“, у књизи *Програм радикалних економских реформи*, Група 17, Београд, 1997, стр. 69-75;
38. „Нескривљеност заблуде“, *Архив за правне и друштвене науке*, бр. 2/1992, стр. 267-277;
39. Одреднице за „Лексикон грађанског права“, главни уредник Др О. Станковић, Београд, 1996;
40. „Регулисање имовинско-правних односа и сигурност приватног капитала и предузетништва“ реферат за саветовање „Сигурност приватног капитала и предузетништва“, Београд, 1994, стр. 1-21;
41. „Приватна својина – денационализација“, *Правни живот*, бр. 1-2/1995, стр. 51-59 (реч уредника);
42. *Корупција у Србији*, Б. Беговић и Б. Мијатовић (ур.) ЦЛДС, Београд, 2001, стр. 214.
43. *Антимонополска политика у СР Југославији: анализа постојећих тржишних структура и антимонополских институција*, Б. Беговић и Б. Мијатовић (ур.), ЦЛДС, Београд, 2002, стр. 212.
44. *Нова антимонополска политика*, Б. Беговић и Б. Мијатовић (ур.), ЦЛДС, Београд, 2003, стр. 97.
45. *Унапређивање корпоративног управљања*, Б. Мијатовић и Б. Беговић, ЦЛДС, Београд, 2003, стр. 189.
46. *Корупција у правосудју*, Б. Беговић и Б. Мијатовић и Д. Хибер (ур.), ЦЛДС, Београд, 2004, стр. 249.
47. *Нови Закон о извршном поступку*, Драгор Хибер (ур.), ЦЛДС, Београд, 2004, стр. 175.

48. „Консолидација права својине и земљишно-књижни систем“ у Д. Матић и Т. Ђоковић, *Земљишно-књижни поступак*, Правни факултет, Београд, 1998, стр. IX-XVI.
49. „Приватизација и денационализација“, у *Уставна и правна питања југословенске државе*, зборник Београдски центар за људска права, Београд, 1999. Стр. 163-175.
50. „Газдовање грађевинским земљиштем“ у *Принципи модерног управљања локалном заједницом*, др Драгор Хибер (ур.), стр. 128-137.
51. „Правосуђе и економија“, у *Билтен Института Г 17 плус*, бр. 2/2002.
52. „Осврт на нацрт Закона о радиодифузији“ у *Стратегија реформи*, ЦЛДС, Београд, 2003, стр. 219-230.
53. „Савремена регулатива и развој телекомуникација: случај Србија“ (коауторски са Б. Беговићем) ТЕЛФОР, Београд, 2002.
54. „EU Democratic rule of law promotion-the case of Serbia“ реферат за истоимено Саветовање одржано у Фиренци, у организацији Универзитета у Фиренци и Стенфорд Универзитета, САД, коауторски са Б. Беговићем, стр. 43 .

Б. Најважнији радови у претходном реизборном периоду (2005–2010)

55. Ново економско законодавство“, у *Четири године транзиције у Србији*, ред. Борис Беговић и Бошко Мијатовић, Београд, 2005, стр. 239 – 259.**(М44 тј. рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја)**
56. „Реформа правосуђа и правосудни закони“, у *Четири године транзиције у Србији*, ред. Борис Беговић и Бошко Мијатовић, Београд, 2005, стр. 261 – 278.**(М44 тј. рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја)**
57. „Појам бележника (нотара) и бележничког (нотаријалног) права“, у *Јавнобележничко право*, приредио Драгор Хибер, Београд, 2005; друго издање 2006, стр. 9-36.**(М44- поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја + М48 (уређивање тематског зборника водећег националног значаја).**
58. „Основи грађанског права“, коауторски са М. Живковићем у *Правне основе пореског саветовања*, ур. Гордана Илић-Попов, Београд, 2007, стр. 577 – 602.**(М44 - поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја).**
59. *Приватизација државног земљишта у Србији*, студија за потребе Министарства привреде Републике Србије , коауторски са Беговићем, Б. Мијатовићем, Београд, ЦЛДС, 2006, стр. 101, www.clds.org.rs.(стручна публикација)

60. Беговић, Б, Мијатовић, Б. и Хибер, Д., „Приватизација градског земљишта“, у *Како завршити приватизацију: резултати и перспективе*, ур. Б. Церовић, Научно друштво економиста и Економски факултет у Београду, 2007, стр. 59 – 84. **(М61 - предавање по позиву са скупа националног значаја објављено у целини)**
61. Hiber, D. and Pavić, V, „Arbitration and Crime“, *Journal of International Arbitration*, Volume 25, Number 4, August 2008, str, 461 – 478.¹ **(М21 - рад у врхунском међународном часопису).**
62. Hiber, D. and Pavić, V, Arbitration and Crime Matters, *Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja III*, priredio Djordje Ignjatović, Beograd, 2007, str. 267 – 279. **(М44 - поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја).**
63. Мијатовић, Б. и Хибер, Д., *Капитализација пензијског осигурања, студија за потребе Републичког фонда за пензијско осигурање*, ЦЛДС, Београд, 2008, стр. 94, www.clds.org.rs. (стручна публикација)
64. Hiber Dragor, Pavić Vladimir, Falsifikovane isprave u arbitražnom postupku, *Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja III*, priredio Djordje Ignjatović, Beograd, 2009, str. 124 – 140. **(М44 - поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја).**
65. „Промене у стварном праву у Србији и корпоративно управљање“, *Корпоративно управљање, други део*, ур. Мирко Васиљевић и Вук Радовић, Београд, 2009, стр. 409 – 435. **(ММ44 - поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја).**

Ц. Радови објављени после реизбора 2010. године

66. Драгор Хибер, Милош Живковић, *Обезбеђење и учвршћење потраживања, књига прва*, Правни факултет у Београду, Београд 2015, стр. 492 (Драгор Хибер је аутор другог одека, „Средстваличноправног обезбеђења и учвршћења потраживања“, укупног обима око 580.000 карактера односно преко 20 ауторских табака). **(М41 истакнута монографија националног значаја)**
67. „Појам и предмет јемства у Српском грађанском законик у савременом праву“, *Српски грађански законик – 170 година*, ур. Милена Полојац, Зоран С. Мирковић, Марко Ђурђевић, Правни факултет у Београду, 2014, 353–381. **(М44 - поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја).**

¹Рад са истим називом саопштен је на саветовању *Hrvatski arbitražni dani*, 28 – 29. XI 2007 године у Загребу, и објављен у *Croatian Arbitration Yearbook*, vol. 15, Zagreb, 2008, str. 147 – 168, и са дозволом уредништва *Smithonian Institution* штампан је у *Journal of International Arbitration*.

68. „Уговорна казна и будуће задоцњење у извршењу обавезе“, зборник *Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ*, приредиле Радмила Васић и Ивана Крстић, Правни факултет Универзитета у Београду 2013, 341–356. **(М44 - поглавље у тематском зборнику водећег националног значаја).**
69. Dragor Hiber, Vladimir Pavić, „Contractual Penalty Clauses in Recent Serbian Arbitration Practice”, *The Annals of the Faculty of Law in Belgrade – Belgrade Law Review*, 3/2013, 63–81. **(М24 рад у научном часопису међународног значаја који је верификован посебном одлуком)**
70. „Промена повериоца или новација и застарелост“, *Анали правног факултета у Београду*, 2/2013, 5–20. **((М24 рад у научном часопису међународног значаја који је верификован посебном одлуком)).**
71. Dragor Hiber, Vladimir Pavić, “Experiences from Post-Socialist Legal Systems”, in: *Guerrilla Tactics in International Arbitration*, ed. Gunther Horwath and Stephan Wilske, Kluwer, 2013, стр. 146–159. **(М13 тј. поглавље у истакнутој монографији међународног значаја)**
72. „Побијање уговора о јемству у стечајном поступку“, *Анали правног факултета у Београду*, 1/2015, стр. 58–75. **(М24 рад у научном часопису међународног значаја који је верификован посебном одлуком)**
73. Др Драгор Хибер, др Милош Живковић, „Заштита корисника кредита од једностране измене висине уговорне камате“, реферат на Међународној научној конференцији *Право у функцији заштите слабијег*, Ниш 2015. **(М31 тј. предавање по позиву са међународног скупа штампано у целини)**
74. „Са нотарима у Европу“, *Фокус*, бр. 5, јул 2010, стр. 14–21, http://www.clds.rs/newsite/publikacije_fokus.html. (стручна публикација)
75. Andrej Savin, *EU Internet Law*, Elgar European Law, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2013, 266,338 - 343 (приказ).

У овом извештају биће приказани научни радови кандидата објављени након последњег реизбора.

Драгор Хибер, Милош Живковић, *Обезбеђење и ућвршење потраживања*, књига прва, Правни факултет у Београду, Београд 2015, стр. 492.

Реч је о монографији у којој је проф. Хибер, поред заједничког уводног, написао ОДСЕК II, стр. 275–472 (без списка литературе и судских одлука који су штампани на стр. 473–492), што обухвата око 580.000 карактера односно нешто преко 20 ауторских табака.

Додатком наслову речи *Књига прва*, коаутори су исказали своју намару да монографски обраде сва средства обезбеђења и учвршћења потраживања која су или могу бити у примени у нашем праву, а у првој књизи, када је реч о личним средствима, кандидат проф. Хибер је анализирао основна, јемство, као средство обезбеђења, и уговорну казну, као средство учвршћења потраживања. Карактер овог пројекта и амбиције коаутора илуструје чињеница да се у списку у књизи цитиране литературе налази преко 300 дела на више језика и 122 судске или арбитражне одлуке.

Прва глава одсека који је написао кандидат проф. Хибер посвећена је јемству и подељена је на 11 целина. У прве две, *Претходни појам јемства* и *Место јемства у систему: посебан уговор или установа општег дела (облигационог) права* (стр. 275 – 284) у функцији су дефинисања предмета истраживања. Централно питање које аутор ту поставља, имајући у виду историјске, упоредне, правно - теоријске аргументе, али и најновија кретања у упоредном законодавству, реформу Француског грађанског законика коме је након преко 200 година промењена структура и уведена 4. књига посвећена средствима обезбеђења, је питање да ли јемство треба одредити као посебан уговор (између јемца и повериоца) и тако га у закону систематизовати (као што је то случај у нашем Закону о облигационим односима), или га третирати као тростран правни однос, између јемца, повериоца и дужника, коме је овај уговор само један од основа, па га сврстати у опште установе. Низом аргумената аутор брани друго мишљење, а потврду за овај став доцније налази у низу битних питања (и дилема) у обликовању и објашњењу јемства, на пример код каузе јемства, код његове теретности, итд. Уговорна квалификација јемства не омогућује да се на ова питања да недвосмислен одговор.

Полазећи од акцесорности јемства, у следећа два одељка аутор трага за одговором на питања која обавеза може бити *предмет* јемства, по извору и садржини, закључујући да су то по правилу уговорне обавезе, и то оне које гласе на новац, прихвативши да поред тога дуалистичке теорије облигација, које су се из немачког права „рашириле“ у европској доктрини, дозвољавају као изузетак јемство за ненонавчану обавезу, које се своди на на јемство за накнаду штете уместо извршења.

У одељку *Пуноважност обавезе која је предмет јемства* (стр. 294 – 305) пажњу заслужује ауторова критика у упоредном праву прихваћене могућности јемства за обавезу

пословно неспособног лица, а нарочитоставови о јемству за рушљиву обавезу, и повезано питање може ли се јемац позвати на рушљивост ако дужник то не учини. Критикујући као непрецизан и нејасан критеријум по коме јемац може изјавити све дужникове приговоре изузев оних који су чисто лични, кандидат предлаже (и поред концептуалних разлика када је о облигационом праву реч) прихватање решења из Немачког грађанског законика, који јемцу даје само суспензивни приговор против захтева на исплату обавезе из рушљивог уговора, до истека рока у коме се дужник могао позвати на рушљивост, задржавајући право захтевати поништење само за дужника.

У одељку *Основ (извор) јемчеве обавезе* (стр. 305 – 336) анализира се традиционална подела јемства на уговорно, судско и законско (за последње се предлаже савременији назив и следствено правни режим: јемство обавезно по закону, уз настојања да се осветли и учврсти разлику између тзв. законског јемства и осигурања, по којој „јемство“ државе за штедне улоге, кроз Агенцију за осигурање депозита, представља осигурање). У наставку, анализира се уговор о јемству и његове карактеристике и режим, а нове квалификације и решења аутор нарочито уноси при разматрању каузе и битних особина овог уговора, на пример за праксу нарочито важног разјашњења двостраности и теретности овог уговора, као и његове каузе. У наредном одељку разматрани су други уговори који се закључују у формирању овог тространог односа, поред оног из ког је настала главна обавеза - уговор о јемчењу, као уговор између јемца и дужника и уговори сајемаца.

Следи анализа односа између повериоца и јемца (стр. 346 - 364), где нарочиту пажњу заслужује питање, детаљно проучено, обима јемчеве одговорности. Ова излагања садрже, када је о нашем праву реч, низ предлога *de lege ferenda*, на пример о условима активирања јемчеве обавезе код супсидијерног јемства.

У поглављу о односу јемца и дужника (стр. 365 – 386) изложена су правила која се односе на права јемца пре него што испуни дужникову обавезу (право на обезбеђење односно претходно испуњење), као и закључци о разликовању јемчевих права, када дужникову обавезу измири, по основу персоналне суброгације, с једне, и по основу директне тужбе из односа са дужником, с друге стране, која је иначе у нашој литератури потпуно занемарена или погрешно интерпретирана.

У одељку *Престанак јемства* (373 – 404), анализирајући бројне случајеве односно начине престанка јемства, оне код којих до престанка долази услед престанка главне обавезе и независно од тога, аутор користи прилику и да још једном провери раније прихваћене аргументе за разјашњење најспорнијих питања кодове установеа, на пример, појам престанка јемства због поништења рушљивог или раскида главног уговора повезује се са евентуалном обавезом јемца да исплати повериоцу накнаду штете, коју би му за случај поништења или раскида дуговао дужник, тако да ова излагања сублимишу размишљања аутора о установи којој је ова глава монографије посвећена, често сасвим нова у нашој иначе оскудној литератури о овом питању.

Глава 2. *Уговорна казна* (стр. 411 – 473) посвећена је овом у праски често коришћеном, уједно најтипичнијем средству учвршћења потраживања, подељена је у 8 одељака.

Аутор најпре анализира сам појам уговорне казне, као и уговор којим се обавеза на њено плаћање заснива (стр. 411 – 420). Акцесорност која је њено основно обележје је предмет наредног поглавља, у коме се следствено расправља и о неправој уговорној казни, случају у ком се дужник (или неко трећи) обавезао на плаћање уговорне казне за напуноважну, пре свега природну облигацију (стр. 421 – 429). У овом одељку аутор доводи у питање „догму“ прихваћену у нашем праву да је уговорну казну дозвољено уговарати само за неновчане обавезе, правило које иначе није прихваћено у упоредном праву.

Након приказа врсти уговорне казне, у књизи су анализирани заједнички услови (елементи) за настанак обавезе на њено плаћање (стр. 430 – 443), у које је аутор уврстио доцњу дужника и опомену, одсуство разлога који искључују одговорност дужника и саму казну. Нека од ових питања, нпр. питање одсуства разлога који искључују дужникову одговорност су иначе врло контраверзна у нашем праву, па је то прилака аутора да повеже општи изглед ове установе са њеном применом код уговорне казне.

Следи анализа појмова неиспуњења и заодњења у испуњењу, и њиховог односа са појмовима делимичног и неуредног испуњења, раније познатих код нас, препознатих и у упоредном праву, и изостављених у Закону облигационим односима.

Након анализе односа права на накнаду штете и права на уговорну казну, аутор се бависмањењењем уговорне казне, могућношћу која је било на захетв дужника било по

иницијативи суда најшире прихваћена у поредном праву (стр. 449 – 466). Поред анализе функционисања ове установе и отварања иначе у доктрини потиснутог питања њене правне природе, ово је прилика да се постави основ за одговор на питање које се у доктрини у проучавању уговорне казне највише поставља.

То је питање правне природе истовремено и функције уговорне казне. Има ли она пеналну, репарациону или мешовиту природу? Који је смисао нових тенденција у законодавству, на пример у Немачком грађанском законикау? Након анализе бројних, супростављених схватања у нашој и упоредној литератури, аутор остаје најближи најраширенијим схватањима, по којима уговорна казна има мешовиту природу.

„Са нотарима у Европу“, Фокус, бр. 5, 2010, стр. 14 – 2, је текст писан у предвечерје усвајања Закона о јавним бележницима у Србији, на маргинама конференције која је у склопу јавне расправе одржана јуна 2010. године у Београду, и Конференције у Брислу, у организацији ЕУ, намењене новим чланицама ЕУ и земљама кандидатима по насловом „Civil Law Notaries in Europe - Institutions matter! The contribution of civil law notaries towards an area of freedom, security and justice“. Бранећи опредељење нашег законодавца да прихвати тзв. латински тип бележничтва, аутор, унапред очекујући контраверзе које су се и догодиле, предлаже средњи приступ када је о надлежности јавних бележника реч, а кад је о надлежности за уговоре о промету непокретности један пробациони период, у коме ће бити дозвољене све форме, и кроз алтернативну солемнизацију поступно усвајање јавнобележничке форме овог уговора.

„Уговорна казна и будуће задоцњење у извршењу обавезе“, зборник *Развој правног система Србије и хармонизација са правом ЕУ*, приредиле Радмила Васић и Ивана Крстић, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2013, 341–356 је рад инспирисан питањем које се појавило у арбитражној пракси: ако су странке уговориле плаћање уговорне казне за задоцњење у испуњењу обавезе, тако што су предвиделе да ће је дужник у доцњи дуговати у одређеном износу за сваки месец кашњења, да ли поверилац, тужбом којом тражи њено плаћање, може да је тражи и за будућност, све до испуњења? Одговор на ово питање повезан је са ставом о битним питањима везаним за уговорну казну која је у пракси често заступљено средство учвршћења потраживања. Аутор сматра да, мада је теоријски замисливо да обавеза на плаћање уговорне казне буде

периодична, не треба мешати начин на који је предвиђено утврђивање њене висине са питањем да ли обавезује на сукцесивно плаћање. Анализирајући уговорну казну аутор даље закључује да постојебитни разлози који не дозвољавају да се тражи плаћање уговорне казне за задоцњење за будућност: (1) висина уговорне казне због задоцњења мора бити одређена и ограничена; затраживши плаћање уговорне казне, поверилац је определио, тренутком захтева, који период задоцњења сматра релевантним; (2) судска контрола те висине се врши према чињеничном стању у време пресуђења, па се не могу узети у обзир будуће чињенице; (3) само на основу утврђене висине, која не зависи од догађаја у будућности, могуће је контролисати примереност уговорне казне, да би се остварило право суда да је смањи ако нађе да је несразмерна поређењемс вредношћу повређеног добра (обавезом, штетом).

„Промена повериоца или новација и застарелост“, *Анали правног факултета у Београду*, 2/2013, 5–20, је чланак инспирисан контраверзама у судској пракси у односу на дуговања која су постојала према банкама чије је обавезеспоразумом са страним повериоцима окупљеним у тзв. Лондонски и Париски клуб поверилаца преузела држава (Србија односно СР Југославија). По општим правилима облигационог права то је довело суброгације државеупотраживања страних поверилаца према тим банкама, а по посебним законима тим поводом донетим и до и конверзије тако стечених потраживања државе у капитал банака чије је дугове платила.

Када су ова потраживања у новије време утуживана, од стране првобитних поверилаца или њихових сукцесора, дужници су се позвали на застарелост. Привредни судови су најчешће одбијали овај приговор, позивајући се на различите, међусобно искључујуће разлоге: да је плаћањем страном повериоцу од стране државе настала сасвим нова облигација, да је то облигација из правно неоснованог обогаћења и да она није застарела, да је плаћањем дошло до новације, да је наступио прекид (првобитног) тока застарелости, да је у питању законска облигација. Истоврсне мериторне одлуке и потпуно различити основи за њихово доношење показују, по мишљењу аутора, да је јединственост праксе привидна, и да судови лутају у примени правила о застарелости. На пример, ако је у питању нова, законска облигација, нема места примени правила о прекиду тока рока. У тексту су, чисто правном аргументацијом, критикована решења односно разлози на које су се судови позивали, указује на њихову потенцијалну незаконитост, истовремено и подржан

став Врховног касационог суда који је (у мањем броју одлука) нашао да установи застарелости има места, јер промена повериоца, сама по себи, не може утицати на застарелост потраживања.

Dragor Hiber, Vladimir Pavić, „Contractual Penalty Clauses in Recent Serbian Arbitration Practice”, *The Annals of the Faculty of Law in Belgrade – Belgrade Law Review*, 3/2013, 63–81, је рад који је, као и претходни, инспирисан дилемама у пракси и његова је тема анализа различитих приступа отвореним питањима у примени правила о уговорној казни у нашој арбитражној пракси. Та питања супосматрана у контексту општих учења о уговорној казни, нарочито кроз преламање доктринарних разлика у погледу њеног доминантног карактера – компензаторног или пеналног. У центру интересовања аутора су проблеми који су уочени у скорашњој арбитражној пракси, нарочито у предметима који су се тicali уговора о приватизацији. Аутори закључују да се у овој области потешкоће јављају не само у погледу квалификације уговором одређене суме која се дугује у случају повреде уговора већ и у погледу комбиновања уговорне казне и банкарске гаранције као и забране реституције, како је она предвиђена Законом о приватизацији.

Dragor Hiber, Vladimir Pavić, „Experiences from Post-Socialist Legal Systems”, in: *Guerrilla Tactics in International Arbitration*, ed. Gunther Horwath and Stephan Wilske, Kluwer, 2013, стр. 146 – 160, је раду у коме аутори анализирају правни третман неетичког понашања у поступцима предсудовима и примени дилаторних тактика у бившим социјалистичким државама. Рад представља поглавље у оквиру светски запажене студије тзв. герилских тактика у арбитражама и даје преглед сличности и разлика у тактикама које странке користе у исту сврху пред судовима. Испитује се схватање процесне етике, правни оквир за њену заштиту као и илустративни примери из праксе. Аутори закључују да су разлике у начину уређења ових питања у посматраним државама данас веома изражене, али да у сваком случају механизми борбе против ових нежељених појава нису на нивоу стандарда развијених тржишних економија и правних система, јер и даље постоје празнине које омогућавају (зло)употребу правила садржаних у етичким кодексима и примену различитих облика дилаторних процесних тактика.

„Појам и предмет јемства у Српском грађанском законик у савременом праву”, *Српски грађански законик – 170 година*, ур. Милена Полојац, Зоран С. Мирковић,

Марко Ђурђевић, Правни факултет у Београду, 2014, 353–381, је чланак ј настао на основу истраживања за напред приказану монографију о средствима обезбеђења. У чланку је начин на који је јемство регулисано данас, у Србији и упоредно, приказан у односу према решењима Српског грађанског законика. Закључци који су делом коришћени у монографији, показују, прво, да док је у СГЗ, као и претходно АГЗ, јемство систематизовано као установа општег дела, у ЗОО је уређано као посебан уговор. У савременом праву, међутим, све више законика, укључи и *Codecivil*, усваја систематику сличну СГЗ; по свему судећи она више одговора његовој природи и ту могућност треба размотрити у раду на кодификацији нашег права. Следи анализа предмета јемства, облигације за коју се јемчи, посматрано по њеном извору (јемство за уговорне и неугговорне обавезе), и садржини (проблем јемства за неновчане обавезе, нарочито оне код којих обавезу може да изврши само дужник). Треће анализирино питање је пуноважности обавезе за коју се јемство даје: изузетак од правила да јемство за ништаву обавезу не вежи, и изузетак код јемства за обавезу пословно неспособног лица, и на крају и у савременом праву контраверзно питање да ли је могуће јемство за рушљиву обавезу, иможе ли се јемац позвати на рушљивост, ако главни дужник то учини.

Правила савременог права, сматра аутор, нису без контраверзи. Недавне реформе права обезбеђења потраживања у већем броју земаља унеле су много новина у стварноправна обезбеђења, пре свега правила о хипотеци, у личнамање, па се преиспитивања, већ наговештена у судској пракси у неким значајним системима, на пример француском, могу очекивати. Што се решења СГЗ тиче, јемство је уређено на рудиментаран начин; многа од решења АГЗ, па и анализираним питањима, нису преузета. Резултат је и мање спорних тачака, па иу поређењу са нашим позитивним правом. Ипак, мора се констатовати да установа јемства не спада у најуспешније делове овог законика, и да „ћутање“ СГЗ о неким спорним анализираним питања пре пропуст законодавца да их уреди него антиципација и промишљено изостављање неких, како се касније показало спорних решења.

„Побијање уговора о јемству у стечајном поступку“, *Анали правног факултета у Београду*, 1/2015, стр. 58–75, је чланак који, као и већина које је кандидат написао у овом периоду, тражи одговор на питање које збуњује судове код нас. Судска пракса у Србији

се, наиме, оштро поделила око питања да ли је уговор о јемству уговор без накнаде, који се може побијати без даљих услова када јемац падне у стечај, или је у питању теретан уговор.

Питање теретности уговора о јемству је иначе спорно у теорији. По једном мишљењу, овај уговор је увек добротин, јер насупрот јемчевој обавези не стоји корист коју јемац може очекивати од друге уговорне стране, повериоца. По другом, то је (готово) увек теретан уговор, јер закључујући га, јемац нема намеру дарежљивости (*intentio liberalis*). Бројна и нијансирана су схватања која, међутим, теретност заснивају на анализи односа између јемца и дужника, а не јемца и повериоца. Идући за субјективних схватањем добротинности, позивају се и на аргумент да је јемство уговор без накнаде ако је у односу на главног дужника (а не повериоца) постојала *intentio liberalis*.

У нашој литератури до скоро за ово питање није било много интересовања. У једном од ретких написа на ову тему основно становиште је да је јемство посао без накнаде. Изузетак може бити, по околностима случаја, јемство матичног друштва за обавезу зависног, ако је оно давањем јемства оправдано очекивао корист у виду повећања вредности акција. Ово схватање је као саветодавно прихваћено од стране привредних судова.

Супротно, у овом чланку се брани став, прво, да се теретност јемства мора процењивати према односу јемца и главног дужника, а не јемца и повериоца, да је јемство по правилу теретно, већ због тога што јемац очекује да ће по основу суброгације остварити од дужника оно што евентуално повериоцу плати, а да ће изузетно бити бестеретно ако постоји *intentio liberalis* према дужнику. То међутим не значи да се јемац одриче права да захтева од дужника плаћено јер би то био индиректан поклон а не јемство, већ да не постоји накнада за јемчење, корист коју јемац од закључења уговора о јемству очекује.

Отуда се не може прихватити једно од заступљених решења у судској пракси по коме стечајни управник може тражити да се утврди да уговор о јемству, по правилима о побијању дужникових правних радњи, не производи правна дејства.

Др Драгор Хибер, др Милош Живковић, „Заштита корисника кредита од једностране измене висине уговорне камате“, реферат је на Међународној научној конференцији *Право у функцији заштите слабијег*, Ниш, 2015, реферат је је изложен на

међународној конференцији, уз којусе резимеи штампани пре одржавања, а текст припремљен за збирник је пред излагањем.

У кредитној пракси пословних банака у Републици Србији, до доношења Закона о заштити корисника финансијских услуга 2011, било је уобичајено уговарање каматне стопе на начин да један њен деозависи од тзв. референтне каматне стопе даваоца кредита (или каматне стопе која се одређује „у складу с пословном политиком банке“), која је зависила од различитих параметара, некад субјективних а некад објективних. Закон о заштити корисника финансијских услуга детаљно је уредио питање дозвољености уговарања варијабилних каматних стопа у уговорима на које се примењује, али његово дејство се не протеже на период пре његовог ступања на снагу, тако да је остало отворено питање пуноважности уговарања варијабилних каматних стопа у ранијем периоду. У раду се анализира дозвољеност клаузула о изменама каматне стопе у периоду пре доношења Закона о заштити корисника финансијских услуга, режим који је успостављен овим законом, као и транзиторна решења. Као додатни предмет анализе, у случају кад се изведе закључак да је уговорна одредба о изменама каматне стопе била ништава, анализирана је судбина исплата извршених у складу с непуноважно уговореном каматном стопом. Ослонац у анализи су решења Директиве о правима потрошача (*Directive on Consumer Rights 2011/83/EC*) која је наш законодавац у великој мери следио, чак и пре доношења закона, кроз подзаконска акта НБС.

Не само по обиму, најважнији радпроф. Хиберера у овом периоду је свакако монографија ***Обезбеђење и учвршћење потраживања***, односно део о личноправним средствима обезбеђења и учвршћења. Студија је у дослуху са савременим тенденцијама у евроконтиненталној правној литератури, у којој је право обезбеђења потраживања стекло статус посебне гране унутар грађанског права, па је следствено праћено и научном обрадом у облику монографија и третеа односно њихових делова. Значајан број тих продубљених студија, посебно француских, али не само њих, коришћен је у овој монографији.

Најважнија особина студије, поред обавештоности о кретањима у упоредном праву, је ослонац на домаће изворе, нарочито на судску и арбитражну праксу, коју је аутор студирао у припреми ове монографије, што показују и чланци које је у овом периоду

објавио, а који су у већем броју инспирисани питањима која је пракса отворила и код којих није увек налазила поуздане одговоре.

Добро познавање доктрине и студије праксе омогућили су аутору да напише монографију која подробно анализира важне правне установе, отвара сложена питања и нуди често у нашој литератури нове одговоре. Јасно образложени ставови омогућавају читаоцу да заузме сопствени став у односу на идеје и предлоге које аутор брани.

У питању је вредна књига, по облику – монографија из пера зрелог аутора, а то је форма која последњих деценија недостаје нашој цивилистичкој литератури и за очекивати је да ће аутори (др Хибер и др Живковић, као писац другог дела монографије) испунити обећање дато у предговору, написати и другу књигу о обезбеђењу и учвршћњу и тако заокружити научну обраду ове области у нашем праву.

Чланци које је кандидат објавио у овом изборном периоду настали су из истраживања за монографију, или су посвећени другим питањима која су правна пракса и теорија отвориле. Један од радова на енглеском језику омогућава страним правницима да се продубљено упознају с теоријом, законодавством и праксом у Србији у односу на установу (уговорна казна) која се често уговора управо у међународним уговорима, а део међународне студије о неетичким и дилаторним тактикама при судовању у бившим социјалистичким земљама укључив и Србију не само да нуди вредне предлоге *de lege ferenda*, већ сам позивна учешће у овом интернационалном истраживачком и издавачком подухвату сведочи о угледу који кандидат ужива и ван земље.

V Учешће у научним пројектима и на научним и стручним скуповима

Кандидат проф. др Драгор Хибер је учествовао у научно-истраживачком пројекту у оквиру научно – истраживачке делатности Правног Факултета Универзитета у Београду који за тему има *Развој правног система Србије и хармонизација са правом Европске уније*. Прилози за тај пројект су међу овде приказаним радовима.

Такође, професор Хибер је као писац реферата био учесник на Међународној научној конференцији *Право у функцији заштите слабијег* у Нишу, а као уводничар и на више научних и стручних скупова посвећених јавном бележнициштву.

VI Закључак Комисије

У извештају приликом реизбора 2010, Комисија састављена од најеминентнијих правника у овој области јенаписала да јој „чини част што може да констатује да кандидати поред тога што практично, и формално и суштински, испуњава услове за избор у највише универзитетско звање, својом вољом није то у овом тренутку желео...“. Кандидат је сматрао да у такво звање не треба да буде биран без целовите научне монографије о неком битном питању у научној области којом се бави.

Такву монографију је припремио и објавио, уз довољан број других научних радова објављених у најцењенијим научним часописима у земљи, али и у иностранству. И у претходном реизборном периоду (2005–2010) објављивао је у иностраним часописима који суна *sci* листи. Ови радови, углед који је од раније имао и сачувао као нааучник, наставник и педагог, утицај на токове научне мисли и развој науке грађанског права, рад са млађим научним радницима, радна припреми закона који су разматрани и прихватани независно од тренутног састава законодавног тела, чине да кандидат др Драгор Хибер испуњава све законске и статутарне услове за избор у звање редовног професора, за Грађанскоправну ужу научну област – предмет Грађанско право – општи де о Стварно право и Облигационо право. па Комисија овакав предлог и чини Наставно-научном већу.

проф. др. Миодраг Орлић, редовни професор Правног факултета у Београду у пензији

проф. др Мирко Васиљевић, редовни професор Правног факултета у Београду

проф. др Душан Николић, редовни професор Правног факултета у Новом Саду

проф. др Мирослав Лазић, редовни професор Правног факултета у Нишу

проф. др Слободан Марковић, редовни професор Правног факултета у Београду

У Београду, 30. јун 2015. године